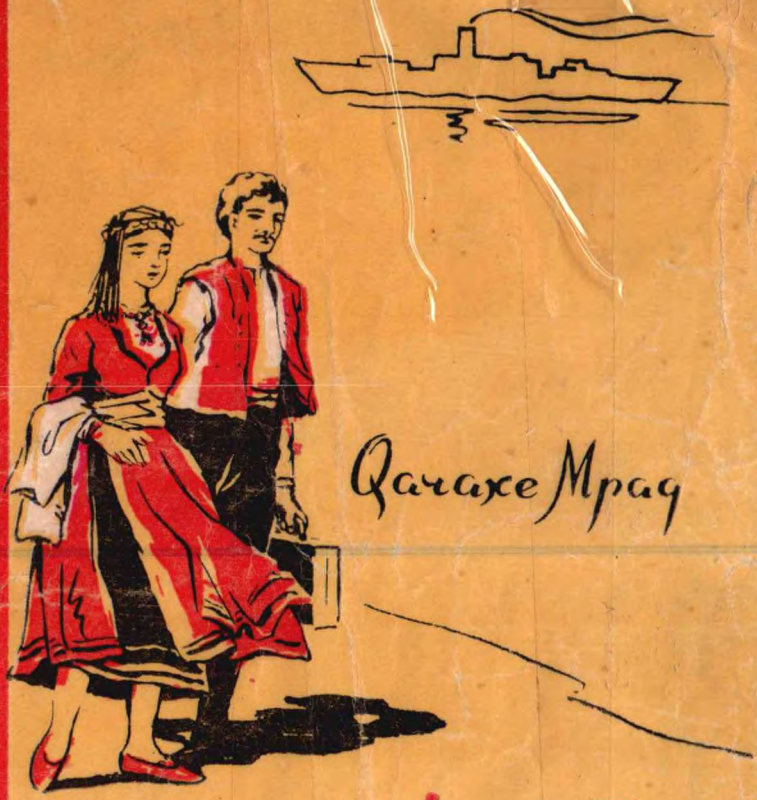

Qачахе Мрад

ГӦЛП́ӘРИ

Нәшһӧкӧмәрли

Qaçaxe Mrad

Qaçaxê Mrad
Gulperî

Гӧлп'әри

Нәшһӧкӧмәри
Ереван 1962

С (курд)
М 91

ՂԱՉԱԽ ՄՈՒՐԱԴ
ԳՅՈՒԼՓԵՐԻ
(քրդերեն)
Հայաստանի պետական հրատարակչություն
(Հայպետհրատ), Երևան, 1962

КАЧАХЕ МУРАД
ГЮЛЬПЕРИ
(на курдском языке)
Армянское государственное издательство
(Айпетрат), Ереван, 1962

ЖЬ АЛИЕ РЕДАКТОРДА

Дəстəк шьер у поэмед Qачахе Мрад, ед кӧ əWи ван салед пашьи нвисинə, ве бəрəвокеда hатьнə чанкьрьне. Кьзкьрьна шаир бəрбь Wətən, бəрбь Партиа Комунистие, кьзкьрьнəкə шəWатə. ƏW бь мьqаме хWə wана дьстьре у əW мьqам незики дьле щмаəта кӧрдайə. Бьнйате чəнд нвисаред хWə шаир жь фолклора щмаəте hьлдайə.

Əм гӧманьн, wəки кьтеба Qачахе Мрад We нава хWəндəванада кəWacк'арие пешда бинə.

Н. МАХМУДОВ

ПАРТИАЕР'А

Мәрьве бәрейә бе әгбал, әмре wан турке бьшкьви,
Тъм баре к'әсәре пьште бьн гьранийа дадьчъвин,
Бь худана wан дьзвьри чәрха тәриqа ру дьне,
Ле хWә бьрчи у тәнгәзар, ноли мәрьве бәр мьрьне.
Тә да дәст wан чәрха дьне, буи бәләда wанә к'әбир,
Дьле wанда төи әзиз, әW һәр дәра тә тиньн бир.
Төль wьри, к'ө бьн әрде палед мәйә эгьн, занә
Мәше дьдьнә дәм—дәзга, гөра wанданьн мәнгәнә,
У тәвәка бьнәрдә к'ур дәрте к'омьра кәвьри,
Дьбә-тинә ван к'архана, йан к'ура пола сьнщьри.
Төль wьри, ль к'ө мәдән бь нәзар рәнги дьхнгьрә,
Нав к'ура wида qалдьбә мәщалед әмре мә фьрә.
Төль wьри, к'ө мерхаси щаһьлед мә зәндә һьлдан,
Әрде qьр у qьрстан кьрьн баrчә у гөлстан.
Төль wьри, ль к'ө дәштед мәйә фьрә, бе сәр—бьни
Гөндиед мәйә демшәмал дьхәбьтьн бь эгьни.
Әмбаред Wәтән сәрансәр тьжи дькьн бь гәньме реж,
Бой мөкбәта тәйә мәзьн нһа әW бунә к'ьламбеж.
Төль wьри, кө ГЭС—ед мә зор у бәдәW чаWа qөдрәт
К'арханед мә әchабәра дьбьн qәwат, дьбьн сәһәт,
У шәWqa хWә дьрежиньн сәр бәхте мә гөлвәдай,
Ль к'ө Ленине мәй әзиз мезә дькә деми шаи.
Төль wьри, к'ө өлме мә буйә сәртаще өлме дьне,
Дәсти аqьл—фәрасәта доргәр вьр тен чекьрьне,
У дьфьрьн әрше әзмин, сөра wийа дькьн диһар,

Wəки мəрьв пе бькəсə, We сöр'е бой хwə текə к'ар.
У сайа тə Wəт'əне мьн вьр буйə к'ана аqьла,
Буйə дирəка р'у дьне, ч'ар—мьк'ана милион дьла.
Тö ль Wьри, к'ö əскəред мəйə ə'фат бь мерхаси
Дьгьрьн пешйа шьлт'аха, кö дьхWəзьн бь дəхəси
П'ехəме ə'длайа мə хьн, дьне бькнə нава доже,
Ле п'уч дьбьн ə'мəлед Wан, чаWа бəрф бəр тə'ва р'оже.
Һəр дəра тö мəр'а р'ебəр, мəр'а бəйраq, мəр'а сəйда,
Һəр дəра тö пешик'ар, аqьл у кьш, мəр'а сəWда.
Р'еед нəбəлəдр'а мə дьби ле т'ьм дьби бь бəлəди
Бəрбь р'ожа комунизме, бəрбь ахьрийа нурə гəнди.

WƏTƏHP'A

Бьстьре, тӧ сазе мьн, зәрпа хwә текә гӧжин,
Qәwате тӧ бьстинә жь әмре мә тер-тьжи,
Әгәр симе тә кемьн, тӧ дьле мьн текә сим.
Ћьлдә тина Wи дьли бь ләз хWәра текә ћимн.
Мезәкә тӧ әмре мә, щарке лехә бь кәWас
Бьла хәбәр бьръжьн ноли дӧр у лале хас.

КОМУНИЗМ ДӘРИ МӘ ДЬК'ӦТӘ

Комунизм Wе бь лəз, qəWата хWə мəзьн
Дəри мə дьк'ӧтə, əм р'абьн-бьбəзьн,
Дəри зу ле вəкьн, əW нə кӧ меванə—
Нава ə'мре мəда əWə хWəй-хӧданə.
ƏW дəште колхозе, нав р'ьнгина дəзга
Т'ьм хWə дьнəсинə, т'ьм мə дьбə ага,
Ван р'ожед мəйə гəш, сəре сала т'əзə
Нав к'ən-əшqа мəда бь qəшəнг дьбəзə.
Чь кӧ бəре т'əне нав ч'ирок-хиала,
Бьбу qьса кала п'ър дəWра у сала,
Йане Wан qəсьди нава хəWна шəва,
К'ətьн нав ə'мре мə Wəкə кəзар т'ə'ва.
Ə'мре мə хWə хəWнə, ва ə'змани шə'дə,
Доргəр'а мə Wида чьqас р'ьнд бəлəдə!..
Ле həла ван дəWла, бəнде ль сəр ч'əма
Həла шанəшина, qət qӧсур ль Wан нəма!...

НӘМА ПИРӘДЕ

Тәʼва паизе һе тәзә бь нәмди хwә вьр вәжәнде,
Гава пирәдекә дәлал фәсал һатә шушәбәнде,
Ль сәр кʼӧрси һеди руншт, чәнд бәлг кʼагәз, қәләм
һьлда
У вьр ретә сәр кʼагәзе чь кӧ һәбу дьле Wеда:
— Тӧ ронайа һәрдӧ чәʼвед мьн, тьме хехаза огьре!
Әзә пирьм, льнгәкива дһа һатьмә дәве горе,
Змане мьн қәләw нинә, нә жи хәбәрьн вьр тәқьл,
Ле чь кӧ әз дьнвисьм, тәмам дәрте жь кʼурайа дьл,
Пирәдекә кʼӧрдә садә, бәре баре Wе бедади,
Щаһьлтиеда чьқас гәʼрийа, ль тӧ әʼрда Wе бәхт нәди.
Те бира мьн әW сьба сар қьнщьлин һәв бәлгед багʼа.
Мьрьн дькʼәтә рәqасе ль кәWша, кәму ощагʼа.
Кʼамчураʼ бәгед хунхӧр, хәрщед сӧлтане дәщал,
Мә бьʼрибун ре у дьрб, мә бьʼрибун кәму мәщал.
Дәст кʼәда мә, худана мә әʼмбаред Wан дьзьмзьмин,
Сәwт у зарин, ахина мә дьгһиштә әʼрше әʼзмин.
Вьр мере мьн һатә кӧштьн жь дәсти гӧлла эскәра,
Кӧ гӧр вьра те диһара, Wәй кʼәсиба, wәй ль жара,
Тәрка мәзьн әʼмре мьн кʼәт, әз кӧрава һиштьн стӧхар,
У әм сәр әʼрде этим манә этим у хьрабкал.
Чь бькьра мьн гʼоркӧре? Wе кʼӧ бһата ардьми,
Мьн Wе дәме ту дькьрә сәр рәщале хWәйи бе думи
У хазла хWә дани жь гʼелед Әрәзә қьрқушуми.
Ле зарʼ ноли щущуке бе wa дьгәʼйан Wе һелуне,

Һелун к'әтә бәр селаве, qәт зьләк жи нәма шуне,
Ардьми жь мьн дьхWәстьн, мабун бе ч'ар әWед т'ьфал.
Мьн пьшта саWе шкенанд у әз вьра дьчумә мал,
Мьн т'ьре п'әрдие бан дьньватьн: «Әман мә кал!»
У бәхте мьн öса р'әшбу, чаWа тәнийа ль Wан п'әрдйа.
ӘW жи йа жьна к'öрда, сәрда жи йа жьнәбийа.
Тö дьзани, партиа ә'зиз, щәм к'öрда һәйә ә'дәтәк,
Кö сәр мәрьвда те qәзи у бәдбәхти, йане дәрдәк,
Кö дьмьрә вьра малхWе—һьн ч'ар у мьк'ана мале,
Хай—хöдан тен һәWари, һеса дькьн qәда сале,
ХWәйтие ль зар'а дькьн у Wанар'а дьбьн гори,
Кәта әW фьр'а дьк'әвьн, щики Wьр дьбьн бьшкори.
Ле хай—хöдан мә т'öнәбун, ноли чопьке к'öкбьр'и
Р'әщале мә бь зәрпа хWә әм авитьн бьн т'уме дьр'и.
Р'оке ль ч'ийае мә бльнд, кö т'әк тәйр ле дьбун меван,
Щара ә'Wльн мьн бһист Ленин у партиа дьлован;
Тенә һәWарийа к'әсиба, кәйфе һьлдьн жь зöлмк'ара,
Бәр Wе ахина к'әсәре, бәр һесьре жьн у зар'а.
Ә'Wьр бона Wан мә'нәки, бьруск дәст Wанда зьлфәqар,
ӘW тен, Wәки кәму ә'рда вьр мьнабьн кәму зöлмк'ар.
Р'астие бежьн ль ч'ийае мә мьн нәдибун ә'гитед Wа,
Мьн нәбиһистьбу жь шинара, нә жь р'успи у нә кала.
Ле бә'са Wан вьр зор дьбу, Wәк гәрма тава шәрqе,
Кö мәрьве лап qәфьли гәрм дькә у р'адькә п'е.
Wе р'ожеда мьн т'ьре п'әлте ә'Wре р'әш qәльшин,
У гöмане жь qәлиштоке хWә нәшанда жь ә'змане шин,
Wе р'ожеда әз Wан гәр'йам, кö дәсте Wан бьбьнә си
Ль сәр сәре зар'онгед мьн, ә'мре к'ижана дьqöси.
Нәһәq нинә кö щмаә'т дәрһәq ә'мре хWәи р'ьжи
Т'ьм дьбежә, кö тәнгасиеда мәрьв бь гöмана дьжи.
Ль Wи кале мьн храбда дьнйа сәре мьн бьбу дож,
Ле әW гöман бун хöре мьн, әW мьнр'а бун шәв у р'ож,
У сьбәке дәсти саWе у зәлулие, дәсти qамчи,
Мә Wаре кал у бава һишт у р'ек'әтьн т'и у бьрчи,
Ноли qöльнге хальфи жь дәст мьжа р'әшә тә'ри,

Дьqирʻинə у дьгəрə, ле ньзанə ль кʻӧйə бəрʻи.
Гӧлле əскəре тьрка бь гӧрки ду мə дьзукийан,
У бəр льнге дəщала Wək кəвьра əм дыгəкйан
У бəхт əм зу ажотьн у авитьнə Ермəнистане,
Ль кʻӧ мьн щара əʻWльн Wətən дит—We мькʻане.
У Wьра жи мьн пəйдабун qəWм у пьзмам, хай у
хӧдан,
Кӧ əwqac əз hивийа Wан бум у həр дəра ль Wан
дьгəрʻйам.
Ленин у тӧ бун хWəйе мьн, партиа мəйə əʻзиз, дəлал,
Ль Wи кале бечʻарəда Wə да мьн əʻмьр, да мьн сьтар.
Əз рʻакрьмə сəр пʻийа, да заред мьн баск у qанат
У əм бьрьн бəрбь хWəшбəхтие бь занин у дəсте
qəWат.
Бьн шəмала Октйабре тəзə əз бумə хӧданмал
У ль вьра чун хWəндьне həрдӧ кӧред мьнə дəлал.
Бой жьна кʻӧрда зува вьр мьна буйə паиза сар,
Бəр чь əм бьбун рəбəн у тəнгəзар, hьн жи стӧхар.
Əм зуда дəркʻəтьнə жь Wи əʻмре сар у рʻьжи
У мала мьнə мəзьн нha буйə хана тʻьжи.
Həрдӧ кӧред мьн бь сайа тə зуда hьлданə хWəндьн,
Йəк вьра буйə инженер, ле е дьн дохтре эгьн.
Həртʻьм, Wəхта тӧ топ дьби qӧрʻлтед хWəйə мəзьн,
Чəрха тəриqе дьзвьрə бь дəстед тəйə лезьм.
Əз пиртиерʻа шəрʻ дькьм, сəре мьн бльнд, кʻӧбар,
Рʻазибуне дьдьмə тə, партиа əʻзиз, əз кəзар щар,
Кӧ ньш у сəWде тə мəрʻа буйə тəва шəмал.
Кӧ бьчʻук фьрʻа дькʻəвьн у щан дьбьн пир у кал.
Буйи гӧман, буйи qəWат у сəркʻаре щмаəте,
We бь сəрWахт пешда дьби бəрбь комунизм у
шаинəте.

ДАРА МЬРАЗА

Чьqас дəлали, дара мьраза,
Шьтав данə тə кəзар аWаза.
Тӧ нə жь мəрхе, нə дара дарин,
Хӧльqи жь Октйабра зəнгин.
Йəки тə кьрийə hӧрме, севе ал,
Е дьне—мейwə, шəмаме дəлал.
Йəки чьqле тə бь к'еф хəмьланд,
Бь ширнайава əW тəв ньтьранд.
Е дьн h'ьше хwə вьр кьр гӧлавт'ун,
Тӧ хəмьланди бь əвинтйа эт'ун,
Кӧ чьqас рəнге тəбйəте həбьн
Тəмам тӧ хWəки, тəмам ль тəбьн.
Йəки ани hат у вьра бь лəз
Шахе тəвакьр hежир у чəрəз.
Е дьне ани дьле хWə мьтким
Бона сазе тə hуна у кьр сим,
Wəки же дəре дəнг кəзар аWаз,
Домам бьмəшьн бь к'ən у рəqас.
Дə'wətийа тьфаq дар hьлданə жор.
Кӧ рьнд мезəкьн ве дара мə зор,
Wəки бьзанбьн, кӧ дара кəWас
Шин буйə кəWша Wətənə пьр хас,
Йа кӧ днеда к'ана əдлайе
Чар у сьтара шайе, азайе.
əW дара тӧн, тӧ Ермəнистан,

ГӧЛЕРʼА ДЬБЕЖЬН ГӧЛ

Туме гӧлє тәв стьринә,
Ле гӧлерʼа дьбежьн гӧл.
Гӧл кӧ тәзә бьшкьвинә,
Һәмьн Wанрʼа дьбежьн гӧл.
Һьн әW сорьн, һьн сьпинә,
Диса Wанрʼа дьбежьн гӧл,
Бина хWәш мәрьв һьлтинә,
Һәма жь бине дьбежьн гӧл.
Wәхта бәлг ле хәиринә,
Жерʼа диса дьбежьн гӧл.
Чьмки шӧрәт ле гӧлинә,
Лəма жерʼа дьбежьн гӧл.
Ле тӧ мәрьв бьдуминә,
Кӧ тәрʼа жи бежьн мәрьв.
Кӧрмәт, сианәте дәст бинә,
Кӧ тәрʼа тьм бежьн мәрьв.
Шӧрәта хWә нәехинә,
Кӧ тәрʼа тьм бежьн мәрьв.
Әʼмьр бой Wәтән нәһевшинә,
Кӧ һәр дәрʼа бежьн мәрьв.
Мәрьви, мәрьв бьминә,
Кӧ бь кʼӧбар бежьн мәрьв.

Wәлате ширьн, төи гөлстан!
Ед хәмл тәкьрьн гөнди—паләнә,
Монтаще әвин—әWләде тәнә.
Тө фьра хьсти партиа мә әзиз,
Кө бәхт дайә тә у дәнге тә зиз
Көбар дьмәшә нав әрше әзмин,
Ль кө ре вәкьр Йури Гагарин.

БЬҺАР ХӘWЕ Р'АБУ

Бьһар хәWе рабу,
Бәлге даре шинә
Гӧла назьк вәбу—
Шайе хWәр'а тинә.

Чуке Wитә-Wитә,—
Бе газьн у сәмә.
Р'әфе Wани читә,
Дьл щәгәри щәмә.

Кәри ль дәштейә,—
Чаире хьрминә,
Шьван тәньштейә,
Бьлур дьгӧжинә.

ДАЙКА БӘХТӘWAР

Цьqас шабун,
Чьqас к'аWбун
Ль бәнгзе тә шәмал дьдә,
Wәхта заро
Бәр тә hарро
Бәхтәwари гӧлвәдьдә.
Hәр к'әне We,
Hәр «Фәне» We
Тәра мал у мьлк'е дне.
Жь тә'ва зерин
Wәтәне рәнгин
Кәзар awаз эхьстьне.

ХӘWНА ХОРТ

(Бь мотива къ́лама щьмаә́те)

Эварбу, Wә́де чъравәхьстьне,
Дәридадане, к'öләкгьртьне,
Кәча бәжнзьрав Wе мал дәркәтийә,
Р'асти щинаре хwәи хорт hатйә.
Фькре к'ур, ноли ә́Wре нисане
Хwә сьх сәр ә́нийа Wида бәрданә.
Мьр'узе Wи ноли шәва р'әш-тә́ри,
Кәчъке чә́ве хWә ль Wи hьлбьр'и;
Дьл ле шәWьти, әW к'әтә гори.
Wе хорте дәлал hедика пьрси:
— Wәрә бежә мьн, тö лаwке дәлал,
Чьр'а мьр'узә деме тәи шәмал?
Дькәли ноли бәрфа hавине...
Йан на нәхаше нава ньвине?
У хорте дәлал кәче мезәкьр,
Хәме дьле хWә зу бәр Wе вәкьр:
— Мьн хәwнәк дийә у Wе хәwнеда,
Дарәк hешин бу ль кәWша мәда,
Даре дьнhеръм, сьх бәлгә ленә,
Нава бәлгада щот севә ленә.
К'ан феза сева тәв сәдәфийә,
Феза Wе к'ане зин мезанийә
Феза Wи зини щот чә́вканинә,

Феза чәвканийа hур шьвәрейә,
Сәрфезе мәйдана фьрә ль wейә,
Феза мәйдане—щот кәwе qәрqаш
Ль сәр сәре даре даниnә.
Әз чум бал кала—кале зәмани,
Wана хәwна мьн тө те дәрнанин.
Мьн кътеб хандьн, щинара пьрси,
Кәси кале мьн, qәт вьр нәпьрси.
Ләма фькре мьн, ноли думане
Hәв дьhнгевьн wәк әwре нисане.
Кәчке әвинти готә зьлами:
— Көро, гөh бьдә тө ви мьqами,
Хәма тө мәкә, хәм тә хьрабьн,
Дәсте мьн бьгрә, хәм тә бәлабьн.
Чәве бәләк тә әзе мезәкьм,
Хәwна дьбежи, әз шьровәкьм:
Дара кәwшеда, кө hешин бьбу
Әw дар хут бәжна мьнә qизин бу.
Ле бәлге даре әw гөлийе мьн бу.
К'ана сәдәфа—дьране мьн бу,
Зине мозани әw позе мьн бу,
Әw щот чәвкани әw чәве мьн бун.
Шьвәре—бьруйе мьнә qәйтан бун,
Мәйдана фьрә әw әнийа мьн бу,
У hәрдө кәвотке даре дани бун
Сәре бьhаре мьразе мьн-тә бу.
Хорт гәләк шабу хәwна хwә диhар,
Назьк кәмезкьр әw к'аwа к'өбар.

QАДЬРЕ НЕЧ'ИРВАН

(Ч'ирока щмаэте)

ФƏСЛА Ə'WЬЛ

Щарэке вьр нава щара
Хэбэр hатэ нава зара,
Т'эв hэв топ бун щаhьл у кал.
Гöh данэ чирока к'эмал.
Hэбу ль рубэре дьне—
Бэр кэндале тэразьне,
Сэр qэраxе шьhэре жар,
Тамэки дэри ле хар,
Бе пэнщэрэ, к'öлэк важи,
Т'öнэбун höндöрда тьжи.
Ль wьр дьма пира зэман—
Кöре we—Qадьр нечирван.
Hэр шэбэqа кöре пире—
Qадьр, дьчу раW-нечире.
Нечир дькöшт—дани мале,
XWэра дьжин we нэWале.
Р'оке Qадьр тир у кэван
Hьлда дэсте xWэ пэлэWан,
Чу бэр пэре меше тари,
Кö эсманра бьбу дэри.
Пьштэк ль нава xWэ аланд,

Нав мешәда чәв qәwьранд
Пеш wи чинар, даре палут
Ньхьмандьн әсмане сут,
Нечир тӧ расти wи нәhат,
Әw пешда чу, дьли шәwат,
Гәло, чәwа вәгәрә мал,
Бе р'аw—нечир–әw хьрабh'ал?
Алийе раст чу—тәне мешә,
Нечир тӧнә-дьл ле дешә.
Тӧ бей әрде шьл у шәти
Нечир hәр щийа ле кьр qати.
Wәхтәке Qадьр хwә кәсийа,
Пьш чийа hеди тәв ведьсийа.
Шәвәрәше сәри дәрхьст,
Чаршәва хwә әрде рахьст,
Нава бәни у бьшкоже
We даqӧрчанд пәнще роже.
Qадьр кьр пашда вәгәрә,
Ле мешә дьреж у бәрә.
Кӧр сәкьни сәwдасәри,
Хальфи нав меше тари.
Әw фькьри дьл шәwьти,
Р'абу сәр дара палути,
Щики фәсал нава шаха
Чекьр бона шәвберийа хwә.
Эпещә wәхт вьр бьhӧри,
Qадьр кәтә хәwа ширьн.
У ньшкева нава мешә
Бу qьрчини у qьрпошә.
Нечирван зу вәщьньqи,
Бәлге дара дьбьрьqин.
Нава мешә, шәвәрәше
Гӧрзәк ишьq we дьмәшә.
Дьбежи qәй әрд qәльши,
Тәв ишьqи вәqьпьчи

У да мешə шəмала гəш,
Чарньк ӈьлани хелийа рəш.
ƏW дəба wək шəWqa нəдир
Бəре xwə да дара Qадьр.
К'ət сəр Qадьр хофе көле
Р'абу сəр xWə ноли гөлле.
Бь дəсте xWəи тəвьзи
Wи ӈьлда тир-каWан лəзи,
Нишан вьр гьрт у тир бəрда
Бəр бь гөрзе ишьq дьда.
У ньшкева бу кастини,
СəWт ль мəше бе сəр-бьни
П'erWaз да xWə, зу шульки
У дəба Wьр нəльпьти,
Тьре ə'рдева qəмьти.
Qадьр Wьра щьлə't нəкьр,
ХəWa шəве Wи qət нəкьр,
Ӈəта сьбе əW бəлəнгаз
Ма сəр даре нолани баз.
У Wəхта к'əW к'ətə сьбе,
Qадьр бь лəз р'абу сəр п'е.
ƏW пəйа бу жь дара бьльнд,
Бəре xWə да дə'баe рьнд
У дит, кө дə'бе шəве,
Кө əW кьрə нава caWe,
ƏW дə'ба хут wəршəqə,
П'ост ноли шə'р у шьмаqə.
Wи көлосе xWə qолозкьр,
Wəршəq вьра зу-зу п'осткьр
У əW п'осте гьранбha
Авитə сəр навмьла xWə.
Нечирване гəрдəн тəрəз
Жь нава мешə дəрк'ət бь лəз.
Wи зу щə'данд əw растə бəр
У ӈat к'ətə нава шəһəр,

Нава соqаqе хькә у хал
Әwи дьхаст зу бьчуйа мал.
Ле ньшкева әwи бьһист
Бәр гöһе wи бу пъстә-пъст:
«Тö бежә мьн, хорте дәлал,
Әw чь постә, тö дьби мал?
Wәрә wи пости мьнхинә,
Һәqе гьран мьн бьстинә...
Qадьр пьш хwәва зьвьри—
Пьш wи ноли синче гöри
Бәкʻо-Wәзире падше Wьр,
Һьм әʻWани у зәʻфи дöр,
Дьран ле рәш нолани qир,
Теле ру ноли бьжуне.
Дö qиле рәш жь тьтуне
Фьстьqинә нава лева.
Сәре кьлу, ручке дәʻба,
Qьмьтийә стöкöра дьреж,
Ноли тура хиаре беж,
Бекʻәмалә у кьшколә
Хwә бәрдайә нава кʻола.
Qадьр да wи авьре сәрт,
Кʻәсәр вәхWар, тьжи кöл-дәрд
У готә wи: «Әз нафрошьм!..
Әв чәнд салә вьр мьн, тьре
Кәта ньһа пълта чьре
Кʻохке мәда qәт нәшхöли,
Qәт напьрси кöла дьли?
Гава тәʻв вьр дьчә ава,
Әм дькʻәвьн тарийа шәва.
Хени жь we, дийа мьнә пир
Дьгазьнә тарийа зәʻф тир
У зәʻф зуда тәми да мьн,
Кö бой әʻмре we qьрьнтә,
Пәйда бькьм чьра-пьлтә.

Щəм мə тӧщар тӧнə дьрав,
Кӧ бьк'əwинə бьрина хав,
Нһа əв пост бу анəмəт
Бой-дийа мьнə рə'мə-хирəт.
Анəмəте де ширьнə,
Кӧр' бь əмра Wи дьстинə.
Де We мьн кə дӧə'а-лава,
Əзе чь бькьм дьрава?»
— Wазир авьр' да нечирван,
Ль Wи чъръканд зу дьран
У бьн левада, готə Wи:
«Те Wи пости бьби севи:
ШəWро əW бира тəдабə,
Чьqас qəзийа We тə шабə!»
У нав соqaqe кəванə
Зу шулькн əW ə'Wанə.

* * *

Wəхтəк бь сəqьр дəрбаз бу,
Тəва гəш ə'рдера саз бу,
Сьлав да дəшт у банийа,
Wанра дьлист у дьк'əнийа.
Чйа бьрьqи ноланин qаш,
Пала Wана кəрие qəрqаш
Ль ду һəвдӧ к'ətне резе,
Беривəн к'ətнə кəмезе,
Ноли рəфе гогəрчина,
Бунə хəмьла һавина
У дьстьрен у дьлизьн,
Р'əхтед сəдəф дьтəисьн.
Кəзар шəмал, кəзар aWaз
Дəрте жь Wан-гəрдəнед наз.
Бе Wан тəбиət этим дьбə

К'ома зьлама дин дьбэ.
Хут Wи Wэхти Wэзире кал,
Qьрчъме ру, ноли ричал,
Бь лэз чу диWане гадше.
Гэмэнэда, ноли рувийа,
Бэр гьрэгьра эW чъвийа
У рэх гадше сьмелгуки,
Р'уньшт сэр бэ'лгие qуштуки.
Мезэкьр бан у диWара,
Жь дьл дэрк'эт, ноли бара.
К'эсэре к'урэ у хэдэр.
Мэ'де хWэ кьр зэ'ф бенэдэр
We эваре qэт, тё гьли
Дев дэрнэк'эт, нэк'ельми.
Тэ дьгот qэй эW бек'ефэ.
Чэ'ви ньвин у лькефэ.
Гадша диWан зу бэлакьр
Чэ'ве гьран Wэзир ракьр
У готэ Wи:—Wэзире мьн,
Тэ хоф иро кьр дьле мьн.
Тё к'эти нава мьтала,
Дьбеи, кёла кэзар сала
Жь дьле тэ тэзэ да дэр,
Тэ нэма ру, нэма нэдэр
Чь qэWьмийэ, чь hэWалэ?..
Чь рэнг тэ чу, эW чь калэ...
Йан эз qэдре тэ нагьрьм,
Тэ кьз накьм, тэ нафьрьм?
Йан э'рде мьн бе кэд у сад
Дэрбаз дьки э'мре к'эсад?
Тэ мьн нhери у бане мьн,
Дьбэ qёсур дит хане мьн?
Йан дha нэ эзьм гадша,
Тэ чьрах кьм, дьл бькьм ша?
У хёбара фькре тэ к'ур

Ћьн мьрузе тәи туж у зур
Әз нькарьм биньмә хар?
Мьн дайә тә изн у қьрар,
Лехә, бьköж у Wеранкә,
Ле дьле хWә мьнра вәкә.
— Wәзир кöхийа, чәнгуйа тимар,
Хут шьвета тәлошкә дар,
Wи ћьлбьри у нәрма хWә
Р'етә бәр падше кöла хWә:
— Падша, бьла тöи хашби!..
Кәзар сали ћаи гölгәшби!..
Мьн нәдит қöсур щане тә,
Нә жи мьзгәвт у хане тә.
Ле гава тә'в дьчә ава,
Тә'ри мә дькә нава даWа,
Пьлта чьре зу ведьхьн,
Тиньн ль печьре дьхьн,
Әв дуе рәш у-әв хöбар
Дьћьнгевә бәнгзе диWар
У диWана кьземәти
Дьбә кәвре рәш у тә'ти».
— Әм чь бькьн, кал—баве мә
ӘW ре дитьн, данә бәр мә.
Чара мә чийә, дәWса чьре
Әм чь дайньн сәр печьре?,
Wазир щаб да:—Әре дәWран!
Падше мәй бәжнә рькан,
Аqьл у qәWәт ноли шер,
Жь кәзар мери, тәне әW мер,
Иро набинә мәщале,
ЧәWа дәре жь ви кали!
Ћей дönйае, ћей дәWране
Малхьрабе, малWеране!..
Ләма кәйа нәма бука,
Тö хәW нәма дьћа чука,
Дәwе[illegible]рш жи мә бу дә[illegible]

Щаw бəгləра буйə к'ьт'ан.
У Qадьре кӧр'е пире,
Дьжи т'əне р'аw-нечире.
П'осте wəршəqе бинə мал,
Кӧ же дəрте кӧсӧн-щəмал.
У wи п'ости əw hьлинə,
Диwаре п'ьзьни хинə,
Hолка wанə ноли доже
П'ост шəмалдə ноли р'оже.
Ле диwана п'адше навдар
Дузəркибə жь ч'ьред жар.
— П'адше ньhер'и ч'ə'ве qир,
Т'əзə фə'м кьр нета wəзир.
Əwи ə'рде да пе wак'аз,
Hатьнə щəм се-чар qəwаз
У готə wан: «Hун ве лə'зе,
Ə'глə нəбьн вае бəзе
Хwə Qадьрр'а бьгьhиньн
П'ост у əwи мьнр'а биньн»!
Qəwаз бь ləз дəрк'əтьн дəр,
Хwə шьдандьн qаиш, к'əмбəр,
Соqаqед wək qир у сире,
Хwə авитьн мала пире.
Кӧр'е пире анинə дəр,
Ə'мре п'адше wан дани бəр.
Нечирван у п'ост wан анин,
Зу ль бəр п'адше хwə данин.
П'адше wьра бь ч'ə'ве бəq
Мезəкьр ль п'осте wəршəq.
Готə wазире дəвкастин:
— Wəзир, чь бьдмə ви п'ости?
— Ло, малава, тӧ ньзани,
Чь хəрщ Qадьр сəр п'ост дани?..
Хəрще wи-т'əк мəша тире
Те чь бьди кӧр'е пире?!

Ле тӧ чәWа падшәки рәкм,
Дәк қӧрьша бавежә щәм.
Падше кӏисе хWә һьлани
У дәһ қӧрьш же дәрани,
Авитә бәр Қадьре шәнг,
Гот: «Wазире мьни қәшәнг,
Бьла һама созе тәбә,
Ширәте тә тьм ль мәбә!»

* * *

Гәләк Wәхт Wьра дәрбаз бу,
Гәләк щар диWан Wьр саз бу,
Пӧсте Wәршәқе шәмали
Ноли чьре Wьр дьшхӧли.
Тьмщар Wазир ль бәр диWар,
Кӏәсәре зәф гьран дьхар,
Дьле хWәда кәзар ньфьр
Дьрәшандә бәжна Қадьр
У кӏәрба пост рож у шәв
Чәве Wи нәдькӏәт тӧ хәW.
У һәртьми әWе дьләлкӏ
Дьһӧнарт фән у гәләк дәлкӏ.
Һәрро бәр пост Wи сонд дьхар,
Дани бәр хWә қәсәм, қьрар:
Рӏоже дӧне сәр вәнабә,
Дьл ле тӧ щар рькәт набә,
Кәта сәре Қадьр нәхWә,
Кӧле дьле хWә дәрнахә.
Рӏоке диса падше ани
Сонд у қәсәм же һьлани
У же пьрси—Wәзире мьн.
Чь қӧсур тә дит ви пӧсте мьн?...
Әв нәвтекә рәнг нае тә,
Кәр у лали-дәнг нае жь тә.

Ћәр әвара жь дьле тә бәр
Дәртен к'әсәре сәрансәр.
Wәрә мьрузе хWә хашкә
У дьле хWә мьнра вәкә!—
— Ло, малава, нә тәне әз,
Ле кәзар маqул у кәзар кәс
Дьбежьн: тә зә'ф нәћәqи,
Ани әв п'осте wәршәqе
Дардакьр диWаре рәqи.
Лазьмә, кө бой п'ост нћа,
ДиWарәки гьранбаћа,
— Wәзир, бежә, жь чь дари
Хwәра чекьм Wи диWари?...
—Wәхта, п'адша жь qиле фил
Чеки диWаре ода чил,
ШәWqа п'ост We бьдә диWар,
Бьчьрусә ноли к'ар-бар.
У нав дьне кәму п'адша
We тә биньн хазьла хWә.
— К'ане, wәзир, әW тө бәндә,
Кө мер же бьгьрьн зәндә
У әw ћәрә нава бәрийе
ӘWqас qиле филә ћежа
Бинә бона к'очка п'адша?...
— Ло, малава, йе чийа, бани
Шәве тәри әв п'ост ани,
Qиле фила бәр Wи чьнә?...
Әwа бәрийе Wан бьчьнә!
П'адше We лә'зе әмьр кьр,
Кө qәWаз бина хWә нәстиньн,
Нечирван зу жера биньн.
Wәхта бь кө'кме фәрмане
Qадьр зу ћатә диWане,
П'адше ль Qадьр мезәкьр
У We лә'зе Wа әмьр кьр:

— Һәрә, чьл рож тәра моләт.
Топкә аqьл у фьрасәт,
Әз дьхазьм жь qиле фил
Чекьм диWаре ода чил.
ШәWqа пост We бьдә диWар
Бьчърусә ноли к'ар-бар
У нав дьне-кәму падша
We мьн биньн хазьла хWә.
Мьнра бинә qиле фила
Бой к'очка мьн гьранбьһа.
Кö тö бь аqьле хWә фә'ш,
Ве хьзмәте хWә бьди паш,
Бьла хашбә мьнра щәлат,
We тә техә кале к'әсад.
Qадьр вьра пор у пошман
Һатә мала хWә бе гöман.
У к'әтә нава мьтала,
ЧәWа Wәршәq ле бу бәла.
ӘW к'әтьбу горийа дийа хWә,
Ле нә кö Wьр йа нәвса хWә.
Сәра авит худана сар
Һесьр жь чә'ва һатьн хар.
Де тәхмин кьр, бь әвини
ӘWe жь кöре хWә пьрси:
— Бежә, лао, чьйә мә'ни,
Кö һесьра дьбарини?
— Әз чь бежьм, ах, дае щан,
Бой мьн тöнә ду у дәрман.
Падша мьн һатийә хәзәве,
Ньзам чәWа жь бьн дәрем?
ӘW дьхазә к'очка хWә чил
Тәмам чекә жь qиле фил,
Мьн дьхазә әW Wан qила.
ЧаWа хьлазбьм Wан кила?...
Пирәдийа Wи бәр дьлда һат,

Ћəр гьлие we—шəкре нəват.
— Лао, хəма тӧ вьр нəкə,
Сəре дийа хWə тӧ мезəкə.
Сьбе тӧ ћəрə щəм гадше
У ви qəwли Wьра беже.
Бьра бист qəйнтəр дəвед рьнд
Биньн нəwша к'очка бьльнд
У баред wан qəйнтəр дəва
Тьжибə тəв ћьри, льва.
Ле баред бист qəйнтəред дьн
Тəмам шəрав, нан у харьн.
Сəд бист зьламед дəст у ге,
Тəра гəрəк тек'əвнə ре.
Тəмам бь чək у бь мəртал,
Гəйма qəшəнг у бь рьнəл.
Тəне qəWлəк: та дəндка сир
Гəрəке ћəрə жь к'иси Wəзир.
Əгəр qӧрьшəки хəлqе
Бьк'əвə нав тьвдарəке,
Бе:—гадша, qӧрба, бьзанбə.
Сера мьне лап бəталбə.
Wəхта тӧ ћьлди базьрган—
Бьк'əвə бəрийа гəрмьстан.
Бьнəтара гӧжмəки ньмз
Дьзе ава канийа тəмьз.
Дькə хӧлин бь нəзар ləWз,
Дьћəрькə əW нава кəWз.
Wəхта тəв вьр дьдə зоре,
Фил вьр к'ом-к'ом тенə доре.
Бь лаше рəш дьдьн наве,
Ћьлдьчьньн əW we аве.
Ћун хWə дурва бьтəлиньн,
Wан фила хWə нəкəсиньн
Тəне ль бəрбанга сьбе,
Ћун бəре хWə бьднə кание.

Пе ӈьрие We бьхьтминьн,
Аве жь кәWз бьрежиньн.
У биньн кизә шәраве,
Валакнә кәWз дәWса аве.
Ӈәрьн диса хWә вәшерьн,
Бәр кәWз тӧ тьшти нәӈельн.
Wәхта гәрм вьр бьдә әрде,
Филе бәрбь Wи кәWзи бен
У нав кәWзда дәWса аве
We ӈьлчьньн we шәраве.
Тәмаме We бьбьн сәрхWәш,
Бьмәръхьн у бьбьн лаш.
Тӧ Wьра зу дәйн хортакә,
Чәк у рькәла зу хWәкә
У бәре хWә бьдьн фила,
Wан бькӧжьн, топкьн қила.
— Вьр хьлазбун тәмие пире,
Әw рабу у чу к'иләре,
Ӈьнәк нан у тораq ани
У ль бәр кӧре хWә дани.
Нан вьр харьн, ньвин рахьст,
Де шальк жь бәр хWә эхьст,
Да бәр сәре кӧре әвин,
Ӈәрдӧ к'әтнә хәwа ширьн...
Сьбәтьре ӈе тә'ва гәш
Тәзә вәкьр бәнгзе хWә хWәш,
Qадьр рабу, бае мәше,
Бәре хWә да мала ғадше.
Ғадша, Wәзире әWани,
Дьк'ьшандьн вьра тьзби.
Qадьр бәр Wан тәмәнәда,
Готә ғадше гьлие дийа хWә.
Ғадша гот: — Ло, ло, wәзир,
Тӧ Wан гьлийа рьнд бинә бир,
Зу вьр к'аре Qадьр бькә!

Ви шӧхӧли әглә нәкә.
Wәзир рабу, тә дьгот кӧл
Дәрбәкера кʻәтә нав дьл.
Wи дәре хәзна хWә вәкьр,
Хәзнә вьра дуз нивикьр.
QәWаз нава бажер хьстьн,
Хорте готи зу дәст хьстьн,
Кʻьри дәвә, шәрав, hьри,
Дәвә тәмамә баркьри,
Ани ль бәр дәре Qадьр,
Жера qәт wи нәхWәст огьр.
Тәне дьран ле чьрьканд,
Кӧ wи бькә нава дәлкʻа.
Qадьр хатьр жь дйа хWә хWәст,
Жь мал дәркʻәт у растә-раст
Hатә бал хорт у карвана,
Бәре хWә данә арана.

* * *

Гәләк рож вьра бӧhӧрин,
Карван дьчу, дьхьнгьри.
Гәләк чийа у бание аWаз
Wана щәданд у рийа нәнас
Дьреж бу, чаWа кәму ре,
Кӧ чирока дьчьн бәрие.
Дha де у баве реWийа
Кʻәтьбун нава мьтала,
Wәхта карван гьhиштә щи,—
Ль We бәрийа фил ле тьжи.
Хорта Wьра хWә кʻар кьрьн,
Бар жь пьшта дәWа кьрьн.
Чунә сәр кәWз, дитьн кани,
Жь We ава тәмьз анин,

Нан wьр харьн, к'әтьн тә'лда,
Кәта сьбә һат сәр wанда.
Qадьр һәр тьшт вьр ӧса кьр,
ЧәWа де мал тәми ле кьр.
Бар тьжи qиле фила кьр.
У дәрк'әтьн жь нәWале.
Карван бәре хWә да мале.

* * *

Wәхтәк бь сәqьр дәрбаз бу.
Тә'ва гәш ә'рдер'а саз бу.
Сьлав да дәшт у банийа,
Wанр'а дьлист у дьк'әнийа.
Ч'ийа бьрьqин нолани qаш,
П'ала wана кәрие qәрqаш
Ль ду һәвдӧ к'әтнә р'езе,
Бериван к'әтнә кәмезе,
Ноли р'әфе гогәрчина,
Бунә хәмьле һавина,
У дьстьрен у дьлизьн,
Р'әхтед сәдәф дьтәисьн,
Кәзар шәмал, кәзар аWаз
Дәртен жь Wан-гәрдәнед наз,
Бе wан тәбийет эт'им дьбә.
К'ома зьлама дин дьбә.
Хут Wи Wәхти карване че
Дуз һатә бәр дәре п'адше.
Qадьр вьр хWә ә'гләнәкьр,
Чу диWане, к'ӧ гьрәгьр.
Wәзир, Qази, п'адша теда
У бәр Wана тәмәнәда,
Гот:—мьн ани әW амәнәт,
Кӧ к'оч'ка Wә вәбә шӧрәт,

— Мәрьв тьре Ѡе хәбәре,
Ѡәкә чьл тире хәдәре,
Дьле ѡәзир вьр qӧлкьрьн,
П'әр' у баске Ѡи жекьрьн,
Кӧ Qадьр сәр бәнгзе бәре
Сах вәгәр'ийа жь Ѡе сәфәре,—
Ә'мре Ѡәзир педа qӧсийа.
П'адша вьра һеди к'ӧхийа
У готе:—Тӧ, Ѡәзире че,
Әз чь бьдьм кӧр'е пире?
— Ло малава, чь вьра чуйә
Т'әв жь мал у п'әре мьн чуйә.
Лә е кӧр'е пир'е чь чуйә?
Ле тӧ чәѠа п'адшәки р'ә'нм
Дәһ qӧрьша бавежә щәм.
П'адша дәһ qӧрьш дәрани
Ль бәр кӧр'е пире дани.
Qадьр бь ләз вәгәр'ийа мал,
Шабу ль дийа хѠәйә дәлал.

ФӘСЛА ДӦДА

Гәләк ѡәхт ѡьра дәрбазбу,
Гәләк щар диѠан ѡьр сазбу,
Гәләк аве ч'әма к'ьшийа,—
Ѡәзир диса сәр фела хѠә.
Ѡәхта әѠ дьһат к'оч'ка чил,
Дьдит вьр п'ост у qиле фил,
Дьле хѠәда кәзар ньфьр'
Дьр'әшандә бәжна Qадьр.
К'әрба п'әра р'ож у шәв,
Ч'ә'ве Ѡи нәдьк'әт тӧ хәѠ.
Һәрр'о, һәр гав, Ѡи сонд дьхар,
Дани бәр хѠә qәсәм, qьрар,

Р'оже дьне сәр вәнабә,
Дьл ле тӧ щар рәкәт набә,
Кәта сәре Qадьр нәхWә,
Кӧле дьле хwә дәрнахә.
Р'оке диса Wәзире кал,
Qӧрчьми ру, ноли ричал,
Бь ләз чу диwана гадше,
Тәмәнәда ноли рувийа,
Бәр гьрәгьра әW чьвийа
У рәх гадше сьмелгуки
Р'уньшт сәр бә'лгие qушгук и.
Мезәкьр бан у диwара,
Жь дьл дәрк'әт, ноли бара,
К'әсәре к'урә у хәдәр,
Мә'де хWә кьр зә'ф бенәдәр.
We эваре qәт тӧ гьли
Дәв дәрнәк'әт, нәк'ельми.
Тә дьгот qәй әW бек'ефә,
Чә'ви ньвин у лькефә.
Гадша диWан зу бәлакьр,
Чәве гьран Wәзир ракьр—
У готә wи:—Wәзире мьн,
Тә хоф иро кьр дьле мьн.
Тӧ к'әти нава мьтала,
Дьбеи кӧла нәзар сала
Жь дьле тә тәзә да дәр,
Тә нәма ру, нәма нәдәр.
Чь qәWьмийә, чь нәWалә?
Чь рәнг тә чу, әW чь калә?
Йан әз qәдре тә нагьрьм,
Тә кьз накьм, тә нафьрьм?
Йан әрде мьн бә нәд у сәд
Дәрбаз дьки әмре к'әсад?
Тә бан нһери, щайе мьн,
Дьбә qӧсур дит хане мьн?

Йан дһа нә әзьм падша,
Тә чьрах кьм, дьл бькьм ша—
У хӧбара фькре тә к'ур,
Һьн мьрузе тәи туж у зур
Әз нькарьм биньмә хар?
Мьн дайә тә изн у qьрар,
Лехә, бькӧж у Wеранкә,
Ле дьле хWә мьнра вәкә.
Wәзир вьра һеди к'өхийа
Тьре сурәт ле тәWьхийа.
У гот:—Бьла падша хWәшбә,
Кәзар сали һай гөлгәшбә!
Мьн нәдит qӧсур щане тә,
Нә жи к'очк у хане тә.
Һәр кәс ве к'очке дьбинә,
Хазьла хWә ль тә тинә,
Ле чь фәйдә, төи кали,
Төи кали-хьрабкали.
Ле тәбиәт тьм йа хWә дькә,
Мә бәрбь ахе сар дькә.
Ч'әве мә ль к'очк у сәра,—
Дьле мә wаре к'әсәра.
Ле Wәки ль мәра ләвбе,
Гӧла әмьр әм дәст биньн,
Нав аведа бьк'әлиньн
Төе вьра аве хWәки,
ДиWана хWә вьр чьрахки,
У вьр бьби чардәсали,
Ноли бәре бәнгзщәмали.
— К'ане, wәзир, әW тӧ бәндә,
Кӧ мер же бьгрьн зәндә,
ӘW нәтьрсә жь мьрьне
У һәра говәка дьне.
Гӧла әмьр бьчьрпинә
У бь ләз we мьнра бинә?

— Ло, малава, е чйа-бани
Шәва тәри әв пост ани
У чу нәта qәд у сәда
Ани qиле гьранбьha,
Бәр wи әв иш у гöл чьнә,
We гöле зу бьчьрпинә,
Бь сәрфьнийаз тәра бинә.
Падша дha сәбр нәкьр,
Бь лəз әwи вьр әмьр кьр,
Кö qәwаз бина хWә нәстиньн,
Нечирван зу жера биньн.
Qәwаза вьра ләзандьн,
Мала Qадьрра гиhандьн.
Готне чь кал у чь бәсә,
Падша Wийа ләз дьхWәзә.
Де заньбу, кö дәлкбази
Тәмам дәрте qәлпе Wәзир.
Де заньбу сöра гöле,
ЧаWа алткә әW We кöле.
Мьле кöр гьрт у Wедакьр.
Бь әвини ширәт ле кьр,
Кö чаWа ль гöле бьгәрә.
Хәрщ жь киси wәзир hәрә,
ЧәWа бь сәмт, чәWа фәсал
Сьламәти вәгәрә мал.
Wәхта нечирване мәй че
Бь ләз hат диWана падше,
Падша ль Qадьр мезәкьр
У We ләзе Wа әмьркьр:
— hәрә, чьл рож тәра моләт,
Топкә аqьл у фьрасәт.
Әз жь вьра тә дьхWәзьм,
Гöла әмьр мьнра бинн
У ве калтие мьн дурхини.
Әмс бьбьн чардәсали,

Ноли бәре бәнгзщәмали.
Кӧ тӧ бь аqьле хWә фәш
Ве хьзмәте хWә бьди паш.
Бьла хашбә мьнрa щәлат,
We тә техә кале кәсад.
Qадьр вьра хWә дит тьвдир,
Тәмие дийа дWә Wи ани бир.
Готе:—Бьла падша хWәшбә,
Кәзар сали hай гӧлгәшбә!
Бьла чьл qәйнтәр дәвед рьнд
Биньн нәWша кочка бьнд,
Баред Wана тәмам дувбьн.
Сәрда жи бист qәйнтәред дьн,
Баред Wана нан у харьн.
Сәд чьл зьламед дәст у пе
Гәрәк мьнрa текәвнә ре.
Тәмам бь чәк у бь мәртал
Гәйма qәшәнг у бь рькал.
Тәне qәWләк: та дәндка сир
Гәрәк hәрә жь киси Wәзир.
Hәгәр qӧрьшәки хәлqе
Бькәвә нав тьвдарәке,
Падша, qӧрба, тӧ бьзанбә,
Сера мьне лап бәталбә.
Падша гот:—ло, ло, Wәзир,
Тӧ ван гьлийа рьнд бинә бир.
Зу вьр кare Qадьр бькә,
Ви шӧхӧли әглә нәкә.
Wәзир рабу, тә дьгот кӧл
Дәрбәкера кәтә нав дьл,
Wи дәре хәзна хWә вәкьр,
Хәзнә диса вьр ниви кьр.
QәWаз нава бажер хьстьн.
Хорте готи зу дәстхьстьн.
Кири дәвә, дув у харьн,

Ани лъ бәр дәре Qадьр,
Жера qәт Wи нәхWәст огьр,
Тәне дьран ле чьръканд,
Кө Wи бькә нава дәлк'а.
Хатьр вьр хWәст Qадьр жь де
У зу вьра әW к'әтә ре.

* * *

Гәләк рож вьра бьhөрин,
Карван дьчу дьхьнгьри,
К'әтә чийа у чольстан,
К'әтә бәри у бәристан,
К'әтә нав огьрме гьран
У hат ль бәр чийаки блынд,
hеWьри ль бәстәкә рьнд,
Ль рәх кание. Ле сәрфезе
Зьнаред тәт к'әтнә резе;
Феза Wана qәйа мәзьн,
Ль к'ө рәфед тәйре симьр
hелунед хWә данибун Wьр.
Карван Wьр ма та пенщшәме,
Qадьр рабу, бь тәмие де.
Wи әмьр кьрә сәр хорта,
Wана qәйнтәре хWә hьлдан,
Дәре бара вьр вәкьрьн
У дув бәсте бәла кьрьн.
Дув ль бәсте бунә лемьшт,
Тәне чәнд бар Qадьр вьр hишт.
Wәхтке шунда жь сәге чйе
Тәйре симьр фьрин бәсте.
Ду Wан ед дьн жь hәр алийа
Бәрбь бәсте ләз дьфьрийан.
Дув дьхWәрьн, вәдьчьрйан,

Тәне дһат қуртина wан.
Хут we рожe дәwat бу wьр,
Йа көре падше тәйре симьр.
Wәхта щаб вьр данә падше,
Карванәки мәзьн бәсте
Вәкьрийә херәтханә,
Бәст тьжи дуве пәзанә,
Тәйр we дьхөн у кеф дькьн,
Дөәа ль тә у көр дькьн,
Wи чәнд қасьде хWә шандьн,
Кө биньн wьр карванбаши,
Бьньһерә әW wи иши.
Wәхта Qадьр һат диWане,
Тәмәнәда ль бәр падше,
Падше готе:—хорте тәлийан,
Чьйә мәнийа ве қәнщийа һан?
Бой мьн ве рожа шайе
ЧәWа фәмкьн ве һәдайе?
БьхWәзә тө мале дьне,
Әзе вәкьм дәре хәзне.
У баре wан дәва тьжи
Зер-зив һьлдә—хWәра бьжи.
— Тө вәнәкә дәре хәзне,
Нә нәWщәмә мале дьне.
Харзийа тәйә дйа мьн дәлал,
We заньбу нал у һәWал
У әз шандьм, бемә шайе,—
Әвә мәнийа ве һәдайе.
Хьзмәтәкә дьне ль тәйә,
Дьбен дьне гөләк һәйә—
Гөла әмьр. Тө дькари
Тәне вьр али мьн бьки
У we гөле мьнра дәстхи.
— Хwәзьл тә һәр тьшт бьхWәста,
Тәне әW гөл тә нәхwәста.

Əw гӧл һəйə, мьн бьһистийə,
Ле ч'ə'ве хWə мьн нəдитйə
У ньзаньм к'ижан qӧлбе
Шин дькə т'уме Wе гӧле.
Ле мьн хWəрийə сонд у qəсəм,
Тə нəһельм хьйал у хəм.
П'адше Wьра диWан т'опкьр,
Бь ләз wьра Wа ə'мьр кьр:
— Һəр'ьн т'опкьн нəму тəйра,
Бькьн пьрса у пьрсийара,
К'е ль р'йа гӧле бəлəдə,
Бьла qəт хWə пашда нəдə,
Wе р'е нишани Qадьрдə.
К'е мьзгине мьнр'а бинə,
Чьраха р'ьнд Wе бьстинə.
Qасьд фьр'ин нава ə'рша,
Фьр'инə ч'ийа, фьр'ин банийа,
Ə'мре п'адше готнə тəйра.
У чьqас тəйр дьне һəбун
Бəр дəре п'адше əW т'опбун,
Ле щие гӧле Wан ньзанбун.
П'адше гот:—дһа жь тə'йра
Qəт к'е майə у к'е нəма?
Готьн:—тəйрəки qьр'нт'ə,
Дһа фьр'ин qəт пе набə.
Малда майə, ле ед дьне
Т'əмам һатьнə бал п'адше.
П'адша вьра ə'мьр дькə,
Кӧ qəWаз хWə ə'глə нəкə,
Wи тəйри зу жер'а биньн
У сальха же һьлиньн.
Wəхта qəWаза тəйре кал
Анинə бал п'адше бь р'ькал
У бə'са гӧле же пьрсин,
Wи сəре кал вьр һьлбьр'и

У готэ Wан:—вьр гэлэк сал
Пешда—мьн дит эw гӧла ал:
Эw гӧл дурва дьбей нурэ,
Ле рйа бэрбь We зэф дурэ:
Дha мьи набэ тӧ льпат
У сьстбунэ qам у qанат,
Жь тӧнэбуне нэма сэкэт.
Эз нькарьм сэр баске хWэ
Ви хорти hьлбьрьм эрша
У нишандьме щие гӧле.
Qадьр дэстур хWэст жь падше,
Тэйре симьр вьр хwэра бьр,
Дэре баре дува вэкьр
У дув ль бэр Wийа рокьр.
У чьл шэви у чьл рожи
Бэр Wи тэйри бу бьшкори.
Тэйр вьра сэр хWэда hат
У Wи шьдйан qам у qанат,
Эw hатэ сэр бэнгзе бэре
Wи Qадьр дурхьст We дэре
У гот:—тӧ hьлдэ шур
Эме hэрьн сэфэра дур.
Тӧ нha пьшта мьн сийарбэ,
Wэхта эм бенэ хасбахчэ
Тӧ Wьра рьнд hаж хWэ hэбэ.
Нав бахчэда hэйэ тэндур,
Тӧ Weйа тэгминкэ дур,
Тэндуреда шин дьбэ гӧл,
Ле дькэвэ Wьр бэнгзе дьл.
Wьра hэрро дик у мьришк
Hэвдӧ дьдьнэ бэр нькӧла
У шэр дькьн бой We гӧле.
Wэхта эз жорда бемэ хар,
Тӧ пе дэве шуре хWэ хар
Сэре дик сэмт бьфьринэ

У гӧле зу бьчьрпинә,
Ә'гләнәбә, әм бьльвьн,
Зу жь Ѡи баг'чи бьфьр'ьн.
Ле Ѡәки тӧ вьра шашби,
ДәѠса дик тӧ мьришкехи,
Ѡи чахи Ѡай ль мә кал...
Әме ә'рдеда һәр'ьн хар.
Qадьр Ѡе лә'зе вәгәр'ийа,
Шуре хѠәи кәѠан һьлда,
ХѠә ль сәр пьшта тәйр шьданд
У р'ийа бәрбь гӧле щә'данд.
Ѡәхта әѠ һатьн баг'че хас,
Кӧ мәрьв же дьма кәѠас,
ЧәѠа тәйр гот, Ѡи ӧса кьр,
Сәре дик дәрбер'а qӧткьр.
Гӧла ә'мьр әѠи чьрпанд,
Ѡан зедәбу qам у qанат
У әѠ сахи-сьламәти
Вәгәр'ийан у гьһиштнә щи.
Qадьр тәйр вьра р'амуса,
Же р'азибу у әѠ бәрда.
Хут ѡе лә'зе дәин хорта кьр
У карване хѠә щи р'акьр,
Бь лаqьрди к'еф у ша
Бәре хѠә дан Ѡәлате хѠә.

*
* *

Ѡәхтәк бь сәqьр дәрбазбу,
Тә'ва гәш ә'рдер'а сазбу,
Сьлав да дәшт у банийа,
Ѡанр'а дьлист у дьк'әнийа.
Ч'ийа бьрьqин нолани qаш.
П'ала Ѡана кәрие qәрqаш,

Ль ду һәвдӧ к'әтнә р'езе,
Бериван к'әтнә кәмезе,
Ноли р'әфед гогәрчина,
Бунә хәмьле һавина,
У дьстьрен у дьлизьн,
Р'әхтед сәдәф дьтәисьн.
Кәзар шәмал, кәзар аваз
Дәртен жь Wан-гәрдәнед наз.
Бе wан т'әбийәт эт'им дьбә,
К'ома зьлама дин дьбә.
Хут wи Wәхти Qадьре мәрд
ХWә зу пирәдер'а гиһанд,
Кӧч'ьк дани, зу ав гәрмкьр,
Гӧла ә'мьр wи навда кьр.
Пирәде Wәхта ав хWә кьр,
Бу qизәкә чардәсали,
Сәр бәнгзе бәре—демщәмали
Qадьр гӧл вьр зу һьлани,
Ани у бәр п'адше дани.
П'адша вьр хWә ә'глә нәкьр,
Хӧлама зу кӧч'ьк р'асткьр
Данинә сәр ситьләк ав
У гӧла ә'мьр авитнә нав.
Һьн п'адша у ханьма Wи
Ав хWәкьрьн, бун сисали.
П'адша вьра гәләк шабу
Бь ләз бәрбь диWане чу.
Wәхта Wәзир вьра әw дит
Кӧ әW щаһьл у тит у мит.
ХWә шьдандийә р'ькәл у пьшт
У һат ль сәр бә'лги р'уньшт,
Ә'мре wәзир педа qӧсийа.
П'адша вьра һеди к'ӧхийа
У готе: —Тӧ, Wәзире че,
Әз чь бьдьм кӧр'с пире?

— Ло, малава, чь вьра чуийә
Жь мал у мьлк'е мьн чуйә,
Ле е кӧр'е пире чь чуийә?
Ле тӧ чәWа п'адшәки р'әкм,
Дәһ қӧрьша бавежә щәм.
Падша дәһ қӧрьш дәрани,
Ль бәр кӧр'е пире дани.
Qадьр бь ләз вәгәр'ийа мал.
Шабу ль дийа хWәйә дәлал.

ФӘСЛА СЬСИЙА

Г'әләк Wәхт вьра дәрбазбу
Г'әләк щар диWан Wьр сазбу,
Г'әләк аве чәма к'ьшийа;
Wәзир диса сәр фела хWә.
Wәхта әW дьһат к'оч'ка чил,
Дьдит вьр п'ост у қиле фил,
Дьдит qаме хWәи аһьл,
Дьдит п'адше хWәи щаһьл,
Дьле хWәда кәзар ньфьр
Дьр'әшандә бәжна Qадьр.
К'әрба п'әра р'ож у шәв,
Ч'әве Wи нәдьк'әт тӧ хәW.
Һәрр'о, һәргав, Wи сонд дьхар,
Дани бәр хWә qасәм қьрар,
Р'оже дьне сәр вәнабә,
Дьл ле тӧ щар р'ькәт набә,
Кәта сәре Qадьр нәхWә,
Кӧле дьле хWә дәрнахә.
Р'оке диса wәзире кал.
Qӧрч'ьми ру, ноли ричал,
Бь ләз чу диWана п'адше,
Т'әмәнәда ноли рувийа,

Бәр гьрә-гьра әW чъвийа
Р'әх гадше сьмелгальки
Р'уньшт сәр бәлгие қушгуки.
У Wьра Wәк тирәмәра
Чәве хWә ль отахе гәранд,
Ннери гадше у щвате,
К'әсәрәкә гьран hате.
Гадша әW к'әсәр тәгминкьр
У диwана хWә бәлакьр.
У готә Wи:—Wәзире мьн,
Тә хоф иро кьр дьле мьн.
Тө к'әти нава мьтала,
Дьбеи көла кәзар сала
Жь дьле тә гәзә да дәр,
Тә нәма ру, нәма нәдәр.
Чь қәWьмийә, чь кәwалә?
Чь рәнг тә чу, әw чь калә?
Йан әз қәдре тә нагьрьм,
Тә ньз накьм, тә нафьрьм?
Йан әрде мьн бе нәд у сәд
Дәрбаз дьки әмре к'әсад?
Тә бан ньнери, щане мьн,
Дьбә қөсур дит хане мьн?
Йан дна нә әзьм гадша,
Тә чьрах кьм, дьл бькьм ша,
У хөбара фькре тә к'ур,
Ньн мьрузе тә туж у зур
Әз нькарьм биньмә хар?
Мьн дайә тә изн у қьрар,
Лехә, бькөж у Wеранкә,
Ле дьле хWә мьнра вәкә.
— Wәзир вьра hеди к'өхийа,
Тьре сурәт ле тәWьхийа
У гот:—бьла гадшә хWәшбә,
Кәзар сали hай гөлгәшбә!

Мьи нәдит qöсура щане тә,
Нә жь к'очк у хане тә.
Һәр кәс нһа тә дьбинә,
Хазьла хWә ль тә тинә.
Ль тә һәйә тәк кемасик.
Пьш нәвт бә'ра һәйә зәрик,
Жера дьбежьи Гөлпәри.
Бәжна We дара чинари,
Навк'елк зьрав-пози пижин
Бәнгзе weйа әмьр тьжи.
Кьнаре сурәта ле ал,
Же дьбарә көсөл-щәмал.
Гөһаре weйә гөпьки,
Хьзема Weйә шьръки.
ЛәWзе We шәкре нәбате,
Тьре дәрте жь qөдрәте.
Гәрдәна We бәрфачилә,
Мәрьв көсне дьбә дилә.
ЩәWq вәдьдә Wәк мәшәлан,
Дәрте нолани тә'ва щан.
Әнийа кәвәр—ноли мәйдан,
Дьбьрьqьи мори-мьрщан.
Мәрьв нә бьхWә, нә бькә,
Тәне ль We мезә бькә—
У пьштәка We гөлавтун.
А... Wәки әW бьбә хатун!..
Төе тек'әви нав щьнәте,
Дөжмьи бьмрьи жь әйнате.
—Wәзир, Qадьр нечирванә,
Ле нә речнасе бә'ранә,
К'е We һәрә пәй We зәрие,
Мьнра бинә We Гөлпәрие?
— Ло, малава, е пост ани,
Е qил ани, е гөл ани,
Чьра Wи төнәнә зьрав?...

Әв шөхөл бәр ѡи гөлпәк ав...
Падша дһа сәбьр нәкьр,
Бь ләз әѡи вьр әмьр кьр,
Кө қәѡаз бина хѡә нәстиньн.
Нечирван зу жера биньн.
Қәѡаза вьра ләзандьн,
Мала Қадьрра гиһандьн,
Готне чь кал у чь бәсә,
Падша ѡийа зу дьхѡәзә.
Де заньбу, кө дәлкбази,
Тәмам дәрте қәлбе ѡәзир.
Де заньбу көйә Гөлпәри,
Қадьр һәрә чь тәһәри
Бинә ѡе кәча шөрәт,
Вәгәрә мал сах, сьламәт.
Ѡе көр һьнәки ѡеда кьр,
Бь әвини ширәт ле кьр,
Кө чаѡа кәче бьгәрә,
Хәрщ жь кси ѡәзир һәрә.
Ѡәхта нечирване мәй че
Бь ләз һат диѡана падше,
Падша ль Қадьр мезәкьр
У ѡе ләзе ѡа әмьр кьр:
— Һәрә, чьл рож тәра моләт,
Топкә аqьл у фьрасәт.
Дьбежьн, кө пьш нәвт бәра.
Гөлпәри дьжиѡьра.
Тө ѡе зәрие мьнра бини
У хийала жь мьн дурхини.
Кө тө бь аqьле хѡә фәш
Ве хьзмәте хѡә бьди паш,
Бьла хѡәшбә мьнра щәлат,
Ѡе тә техә кале кәсад.
Қадьр вьра хѡә дит тьвдир,
Тәмие дийа хѡә ѡи ани бир.

Готе:—Бьла гадша хwәшбә,
Кәзар сали һай гӧлгәшбә.
Чекьн вьр гәмийа әсабә,
Кәзар пенсьд гозә wебә,
Һәр гозәк йа дьн щӧдәбә.
Wьр һәбә әйнә у хас гарчә,
Жоре нәqьш, жер халичә,
К'е кӧ wан гоза мезәкә
Вьр һәр тьшти дьне биркә.
Кәвсьд зьламед тәр у щан
Тәв геймәке, бәжнә тәлйан
Бь хwә дәст, п'е, навмьлфьрә,
Кӧ бен, тьре әwр дьхӧрә.
Wан к'олосе дәвәтуки
Пьштәк-муйе бьзна гульки,
Бәрабә qәма шьрьки,
Саqе щьзме wан qотьки,
У тәв дәнгбеж, сазбәнд, әйан,
Йәкбә наве wан зьламан,
Wәки йәк вьр бежә: «Сәми!»,
Һәвра бежьн. «Чьйә, әзбәни?»
Кәвсьд кәче жь дәлала,
Тәмам wәк каре хәзала,
Wәки дурва әw бьмәшьн,
Бежьн:—Әw чь тә'вед гәшьн...
У халед рәшә сурәта
Пешда биньн вьр мӧкбәта,
Жорда харбьн си се кәзи,
У шәwq вәдьн гьр awази.
Тәв бәжнәке, льбасәке,
Ноли һәвдӧ сәр бәнгзәке.
У тәв дәнгбеж, сазбәнд, әйан,
Йәкбә наве кәму зәрийа.
Wәки йәк вьр бежә: «Шени»!
Һәвра бежьн: «Чьйә, әзбәни?»
Wана кәмуйа гәмие щикьн,

Гәмие нәʼмәта тъжикьн.
Биньн пенсьд баре бърънщ
У пенсьд жи мәWиже рънд
Wана щикьн Wьр чәнд гоза,
Биньн дәф у зӧрʼнә, саза.
Кәч, хорт лехьн у бълизьн,
Wи чахи әме бъләзьн
У бльндкьн вьр бабърка,
Гәмие бьдә хwә вьр фърка,
Әме һәрьн пьш нәвт бәʼра,
Һун вьрабьн,— хӧде мәʼра...
Тʼәне qәWләк: та дәндка сир
Гәрәк һәрʼә жь кʼиси Wәзир.
Һәгәр қӧрьшәки хәлqе
Бькʼәвә нав тъвдарәке,
Пʼадша, қӧрба, тӧ бьзанбә,
Сера мьне лап бәталбә.
Пʼадша гот:— Ло, ло, Wәзир,
Тӧ ван гьлийа рънд бинә бир!
Зу кʼаре Qадьр вьр бькә,
Ви шӧхӧли әʼглә нәкә.
Wәзир рабу, тә дьгот кӧл
Дәрбәкерʼа кʼәтә нав дьл.
Wи дәре хәзна хWә вәкьр,
Хәзнә бьнива пақьшкьр,
Һәла да сәр кода зерʼа,
Мал дәрани хьшре жьна,
Ле тере нәкьр вьр пәра.
ӘWи фьрот мьлкʼ у хани,
Анщах чар Wи иши ани.
QәWаз нава бажерʼ хьстьн,
Һостә у пʼалә дәстхьстьн,
Кӧ сәр бәʼре щие кемәба,
Чекьн гәмийа гьранбьһа.
Ле Wи Wәхти Wи кʼар дькьр,
Зьлам у кәч вьр тощдькьр.

Wəхта һəр тьшт вьр һазьрбу,
Wи щаб да кӧре пире,
Кӧ зу рабə, текʻəвə ре.
Тəне дьран ле чъръканд,
Кӧ wи бькə нава дəлкʻа.
Qадьр вьра чу дəсте де,
Бь архаин əW кʻətə ре.
Гəми вьра жь щи ləqийа
Бəрбь бажаре П'əрие мəшийа.
Гəлəк Wəхт вьра бӧһӧри,
Гəлəк рож у шəве тари
Гəми дьчу у пелед һар
Ле дькʻətьн. Гъжqе кʻарбар
Ль бəр таве дьтəисин,
Паше шəWq Wанə ведьси.
Ль сəр гəмие зӧрне дьдан,
Дəнг вьр дьчу əрш у əзман,
Дьгəрийа говəнда гьран
У ша дьбун кəч у зьлам.
Wəхтəке кӧ бӧһӧри шəв,
Qадьр дит адəкə бəдəW.
Гəми вьра дуз һатə бəр,
Wан авитə бəре ləнгəр
У бəндкьрьн кəвие гəмие,
У пəйабун сəр рəшайе.
Qадьр вьра бь тəмие де
Дӧ рожа ма та пенщшəме.
Ле пенщшəме Wи сьбе зу
Хорт һьлда бəрбь гəмие чу,
Баре бьрьнщ, мəWиж пьшткьр
У нав бəреда Wан рокьр.
Мəсийа мəWиж, бьрьнщ харьн,
Нав бəреда кʻеф дькьрьн
У дьлистьн у ша дьбун.
Хут We роже вьр дəWатбу,

Йа кӧр'е п'адше мә'сийа.
Wәхта п'адша вьр пе кәсийа,
Кӧ жоре мәрийа qәнщи кьр,
Әw бьрьнщ у мәwиж р'окьр,
Wи qасьде хwә шандә жор,
Кӧ wи мәри биньн бь зор.
Мә'сик вьра hат пәй Qадьр,
П'еша wи гьрт у хwәр'а бьр.
Wәхта Qадьр hат диwане,
Т'әмәнәда wи бәр п'адше,
П'адше готе:—Хорте дәлал,
Әв чь бә'сә у әв чь кал?
Wәки тә вьр әв qәнщи кьр,
Щьмә'та мьн вьр т'әглиф кьр?
Бьла ад у qәсәмбә,
Чь нет дьле тәда hәбә,
Тӧ сӧр'а хwә мьнр'а вәкә,
Мьразе тә ә'сә бькьм.
Кӧ тә кемә мале дьне,
Әзе вәкьм дәре хәзне,
Баркә чьqас вьра тә те.
Бежә мә'нийа ве хьзмәте.
— Кәму кәс вьра р'ьнд занә,
Кӧ мал qьр'ежа дәстанә.
Тӧ вәнәкә дәре хәзне,
Нә кәwщәмә мале дьне.
Зер' бона мьн—п'әләсәнгә,
Шә'дә—гәмийа мьн qәшәнгә.
Дийа мьн дәлал харзийа тәйә,
Чь вьр дьбә, hаж пе hәйә.
We заньбу кӧ пенщшәме,
Вьра бьбә р'ожа шайе
У әз шандьм ве дә'wате.
Т'әк хьзмәтәкә мьн hәйә:
Гӧстилка кӧ тьлийа тәйә,

Wəки [illegible] бьди
Тӧ тьште дьн тə нахWəзьм.
— Хазьла бист сале дьн жи
Кӧре мьн вьр бьма бе жьн,
Тəк мьн гӧстилк дəр нəбьда,
Дьле мьн Wa чик нə бьда.
Чь фəйдə, мьн гьли дайə,
Ньлдə, əв гӧстилк йа тəйə.
Ле тəмийа мьн рьнд бинə бир,
(Йан на, тӧе бьби фəқир),
Кəта сахби ль дьнеби,
Рьнд мьқати гӧстилкеби.
Тӧ We техи тьлийа орте
У бьзвьрин бəрбь расте
Хут We лəзе бь гейма наз
Бəр тə We рабьн дӧ қəWаз.
Тӧ сəр Wана əмьр бькə,
Мьразе тə əWe бькьн.
Вьра Qадьре мəи че
Тəмənə да ль бəр падше,
Хатьре хWə жь падше хWəст,
Мəсийа əw ль сəр аве хьст.
У əW Wьра əглə нəбу,
Бəрбь Гӧлпəрие вəребу.
У кəвт рожа, у кəвт шəва
Wана бин нəстəнд тӧ гавə,
Сəр Wан əзман, пешийа Wан ав
Сəр кəвие Qадьре бесаW.
Рожа кəйшта ль бəрбанге,
Wан шьнəрəк дит We танге,—
Əw бу шьнəре Гӧлпəрие.
Qадьр вьра дəйн хортакьр
У кəчед щан жь хəWe [illegible]ьр,
Да кӧмəке дəф у зӧрнə,
Йа дьн саз у кəмəнчə,

Вьр к'ома дəнгбежа стъра,
Гозəке жи говəнд гəрийа
Гозəке к'ətьн рəqасе,
Йа дьн—лаqьрди, нəwасе.
Вьр дəнг бəлабу дор həлан,
Вьр хəлке шəhəре гьран
Педа hьлшийанə дəв к'ənар,
Кö мезəкьн we ə'щебе,
К'ö дьhат дəнге шьбибе.
Wəхта гəми вьр сəкьни,
Мəрьва дhа таб нани,
Hьлк'ъшийанə сəр we гəмие
У к'ətьнə к'еф у шайе.
Нав шəhəрда бу həWарзə,
Кö hатийə гəмикə тəзə,
Мəрьв нə бьхWə, нə бькə,
Т'əне ль we мезə бькə.
Мəри сəр we хWə бир дькьн,
Шəвберийа хWə дəрбаз дькьн.
Дəнг гьhиштə к'очка п'адше,
П'адша хWə—баве Гöлп'əрие.
Əw у жьн hатьн сəр гəмие
У жь we ман зəндəгьрти,
Wан вьр дит тьште нəдити.
Wəхта əWан hатьнə мал,
Готьн qиза хWəйə дəлал:
— Ə'сə we гəмие бьбини,
Кəwаса мəзьн бьстини.
Ньqьти дьле Гöлп'əрие,
Кö гəми хут hатийə бо we.
We хWə вьр həй ə'глə дькьр,
Ахьрие we т'əмул нəкьр
Р'абу тьвдарəке хWə кьр:
Hьлда сабун, ə'йнə у шə
У бəрбь гəмие дьмəшə.

Wəхта əw hатə сəр гəмие,
Qадьре кӧ мабу hивие
Вьр дьбежə:—Ле, ле Шени!..
Кəч həвра дьбен:—Чьйə, əзбəни?
Wəхта Qадьр гот:—Ло, Сəми!..
Хорта həвра!—Чьйə, əзбəни?
— Ханьм We hат, həрьн пешие
У We бьбьн нава шайе.
Бьла кəч Гӧлгəрие шабьн,
Əм бəрбь Qадьр вəгəрьн.
Wи вьра чəв кьрə хорта,
Мəрие хəриб дəрхьн жь гоза
У вьра гəмие кар бькьн,
Зəф фəсал жь щи бьləqьн.
Гӧлгəри qəт не нəкəсийа,
Чəwa гəми жь щи ləqийа.
Нава шəhəр бу həйдадə,
Кӧ вьра гəмийа həждаh
БəдəWa wан рəванд у бьр,
Мал-кале Wана Wеран кьр.
Пadша вьр əмьр дəрдьхə,
Кəвт гəмийа пəй Qадьр дьхə.
Гӧлгəри Wəхтке дьбинə,
Гəми дha щие хWə нинə,
We дьмəшə бь бае хWə,
Гьли чьйə-те дəрдьхə.
ƏW дəрдькəвə сəр кəвие,
Шə давежə нешийа гəмие.
Бəр wан мешəки сьх дəрте,
У qəт вьр ре надə гəмие.
Ле həWари незик дьбə,
Кале Qадьр хьраб дьбə.
ƏW гӧстилке дьзвьринə,
Дӧ qəWаза вьр дьбинə.
Дьбен:—Qадьр, əм чь бькьн,

Дьне шенкьн, йан хьрабкьн?..
— Дьне шенэ, эм теданьн,
Хун у дэтьл чи мьнраньн?...
Чаре бькьн, бэхте Wэмэ,
Э'глэ нэбьн, данэ пэй мэ!
Ьун тек'эвьн бьне аве
У шэ дэрхьн ве ьндаве.
Биньн, бьдьнэ мьн бь лэз,
Сэр кэвие ьивиемэ эз.
Чэнд дэдэ вьр дэрбаз нэбун.
Ьэрдё дэWаз вьр пэйдабун
У шэ ль бэр Qадьр данин
У вьр ньшкева мьнабун.
Qадьр шэ даве пьш гэмие,
Иди пьш wан мешэ дэрте.
Бьла гэмие ьэwарие
Мешэра бькьн дэ'W у дозе.
Ньта эW мешэ дэрбазбун,
Гэмийа Qадьр гэлэки чу.
Гёлгэрие хWэ э'глэ нэкьр,
Э'йна бэр пьшта we Wаркьр.
У we лэ'зе пешиа гэмие
Бу бузхана сёр у сэрме.
Шэлед бузе пеши бьри,
Гэми вьра чьрк сэкьни.
Де ьэWари незик дьбэ,
Кале Qадьр хьраб дьбэ,
ЭW гёстилке дьзвьринэ,
Дё дэWаза вьр дьбинэ,
Дъбен — Qадьр, эм чь бькьн,
Дьне шенкьн, йан хьрабкьн?...
— Дьне шенэ, эм теданьн
Хун у дэтьл чи мьнраньн?...
Чаре бькьн, бэхте Wэмэ
Э'глэ нэбьн, данэ пэй мэ!
Ьун тек'эвьн бьне аве,

Әйне дәрхьн ве ћьндаве.
Биньн, бьдьнә мьн бь лəз,
Сəр кəвие ћивийемə əз.
Чəнд дəqə вьр дəрбаз нəбун,
Qəwаз бьн аве пəйда бун,
Ль бəр Qадьр əйнə данин
У вьр ньшкева мьна бун.
Qадьр вьр ћьлтинə əйне
У we давежə пьш гəмие,
Пьш гəмиева хут we лəзе
Бьльнд дьбьн шəлед бузе.
Гəмийа Qадьр диса львийа,
Диса ль рийа хwəда məшийа.
Вьр Гөлпəрие ль хwə нəсийа,
Wəки гəми диса дьчə
У дəсте we жь де-баз дьбə.
К'əл ћатə we, к'əла əгун,
We бəр пьште дəрхьс сабун
У кəwкикьр нава бəре.
Ав бу зьнар ль wедəре,
Пешийа гəмие чиае бльнд,
Гəми мəльси, wəкə көнд.
Ле ћəwари незик дьбə,
Кале Qадьр хьраб дьбə,
Əw гөстилке дьзвьринə,
Дө qəwаза вьр дьбинə.
Дьбен:—Qадьр əм чь бькьн,
Дьне шенкьн, йан хьрабкьн?..
— Дьне шенə, əм теданьн,
Хун у qəтьл чи мьнраньн?...
Чарс бькьн, бəхте wəмə,
Əглə нəбьн, данə пəн мə!
Ћун текəвьн бьне аве,
Сабуне дəрхьн ве ћьндаве.
Биньн, бьдьнə мьн бь лəз,

Сәр кәвие һивийемә әз.
Чәнд дәqә вьр дәрбаз нәбун,
QәWаза дәрхьстьн сабун,
Ль бәр Qадьр сабун данин
У ньшкева вьр өнда бун.
Qадьр һьлтинә сабуне
У We давежә пьш гәмие.
У ньшкева нава бә'ре,
Ав бу зьнар ль Wедәре
У пьш Wана гөжмә у чийа
Сәре хWә к'өтанә әрша.
Вьра мәщбурбу һәWари,
Бечарә пар'а зьвьр'и.
Гәмийа Qадьр тәзә һéса
Бәрбь шәһәре Qадьр мәшийа.

* * *

Wәхтәк бь сәqьр дәрбаз бу,
Тә'ва гәш әрдер'а сазбу,
Сьлав да дәшт у банийа,
Wанр'а дьлист у дьк'әнийа.
Чийа бьрьqин нолани qаш,
П'ала Wана кәрие qәрqаш
Ль ду һәвдө к'әтнә резе,
Бериван к'әтнә кәмезе,
Ноли рәфед гогәрчина,
Бунә хәмьле һавина.
У дьстьрен у дьлизьн,
Р'әхтед сәдәф дьтәисьн.
Кәзар шәмал, кәзар аваз
Дәртен жь Wан гәрдәнед наз
Бе Wан тәбиәт этим дьбә,
К'ома зьлама дин дьбә.

Хут Wи wəхти Qадьре че
Пəйа дьбə ль сəр ə'рде,
Дьгьрə дəсте Гӧлпəрие
We дьбə диWана п'адше.
Wəхта п'адша We дьбинə.
Ə'щебмаи əW дьминə.
Бьруйе We ноли qəйт'ана,
Бəжнə бьльнд та р'ькана,
Навк'ельк зьрав, пози пижин,
Бəнгзе Wейа ə'мьр т'ьжи.
Кьнаре сурəта ле ал,
Же дьбарə кӧсьн, щəмал,
Гӧhаре Wейə гӧпьки,
Хьзема Wейə шьр'ьки;
ЛəWзе We шəкре нəбате,
Т'ьре дəрте жь qӧдрəте.
Гəрдəна We—бəрфа чилə,
Мəрьв кӧсне дьбə дилə.
ШəWq вəдьдə Wək мəшəлан
Дəрте нолани тава щан.
Ə'нийа кəвəр-ноли мəйдан,
Дьбьрьqьн мори, мьрщан.
Мəрьв нə бьхWə, нə бькə,
Т'əне ль We мезə бькə.
П'адше вьра hеди мəшийа
Бəр Гӧлпəрие т'əмəнəда
У гот:—П'əрие, вьр əзбəни,
Нhа тӧйи вьр кəвани,
Qадьр ани бой нəвса мьн
Тӧ мьраз у т'əрəза мьн.
Wəзир hат hӧндӧр' жь сьвдəре,
Дит—Qадьр сəр бəнгза бəре
Гӧлпəрийа бəдəw у шӧрəт
Гиhандийə щи сах, сьламəт,
Р'ӧк жь qафе сери фьр'и,

Һьндьк ма к'әрба бьгьри.
Ѡи хѡә шьданд р'ькал у пьшт
У һат ль сәр бә'лги р'уньшт.
Ә'мре ѡәзир педа qӧсийа.
П'адша вьра һеди к'ӧхийа
У готе:—Тӧ ѡәзире че,
Тӧ зани, кӧ кӧр'е пире
Мьразе мьн ани сери,
Дәсте мьнданә Гӧлп'әри,
Әз бь чь Qадьр р'әѡакьм,
Кӧ дьле ѡи бь мә шакьм?...
— Ло, малава, чь вьр ч'уйә,
Т'әмам мал у мьлк'е мьн ч'уйә,
Ле жь Qадьр вьр чь чуйә?...
Ле тӧ чаѡа п'адшаки р'ә'һ'м,
Дәһ qӧрьша бавежә щәм.
П'адша дәһ qӧрьш дәрани,
Ль бәр кӧр'е пире дани.
Гӧлп'әри вьра пе кәсийа,
Чәѡа вьр дькьн дәхәсийа,
Ѡәзир чәѡа ѡәк дәлк'база,
К'әтийә qьльхе херхѡәза
У п'адша т'ьм гӧр'а ѡида—
Бунә баисе дәлк' у qәда,
Жь п'ашле шьве дәрдьхә
У ль сәре ѡәзир дьхә
У дьбежә:—бьбә р'уви!
Әѡ бу р'уви у вьр' р'әви.
Шьва дьн ль п'адше дьхә
У дьбежә:—бьбә тә'жи!
Әѡ бу тә'жи-да пәй р'уви.
Бьла әѡ вьра бьр'әвьн,
Ч'ийа у банийада бьгәр'ьн.
Гӧлп'әрие готә нечирь
— Qадьре че, [illegible]орте [illegible],

Тә гәләк чәтьнаи к'ьшанд,
Нете ҥадше тьм дьqәданд,
Тә әз бой wийа анимә,
Нһа әз бой нәвса тәмә.
У ньһа вьр нә әw фә'ша,
Ле тӧ вьра бьбә ҥадша.
Qадьр гәләк вьра шабу,
Жь зәрийа хwә әw р'азибу.
Wи дһа хwә ә'глә нәкьр,
Сӧр'а хwә дер'а диһаркьр,
We шәве дә'wата хwә кьр.
У кәвт р'ӧжа у кәвт шәва
Wана wьра дәф, зӧр'не да.
Әw чун мьразе хwә шабун.
Әз жи хwәр'а һатмә вьра.

СӘРӘШӘМ

	Р'у
Ҡь алийе р'едакторда	3
Партиаер'а	4
Ѡәтәнр'а	7
Комунизм дәри мә дьк'ӧтә	8
Нәма пирәде	9
Дара мьраза	12
Гӧлер'а дьбежьн гӧл	14
Бьһар хәwе р'абу	15
Дайка бәхтәwар	16
Хәwна хорт	17
Ҹадьре нечирван	19

Қачахе Мрад

Гӧлгәри

Kitêbxaneya Kurdî
Kurdiska Biblioteket/Kurdish Library
Stockholm/Sweden

9055

Р'едактор Н. МАХМУДОВ
Р'едактора нәширәте у коректора
контрол Э. БӘҠ'ОЙЕВА
Р'едакторе бәдәwәтие—АН. ГАСПАРЙАН
Р'едакторе техникие—В. ГАЛСТЙАН
Шькьлчи В. КАЖОЙАН

ВФ 06060 Т'әмбә 732 Тираж 500

Бона нәшре һатийә спартьне 27/IV с. 1962.
Бона чапкьрьне һатийә қолкьрьне 28/VII с. 1962.
К'ағәз 84×108 1/32. Бәлгһәшьре мәнгәне 2,6
Бәлгһәшьре нәширәте 4,0 шькләк
Бьһа 13 капек.

Чапхана 1-е йа идара һайполиграфһрате
Ереван, Соқаqа Алавердйан № 65.

ЦѢНА 13 КОП.

EZDIKI.COM